Eiropas Parlaments
2024-2029

PIEŅEMTIE TEKSTI

P10_TA(2026)0204

Tirdzniecības loma ES ekonomiskās drošības stiprināšanā

Eiropas Parlamenta 2026. gada 16. jūnija rezolūcija par tirdzniecības lomu ES ekonomiskās drošības stiprināšanā (2025/2113(INI))

Eiropas Parlaments,

– ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienību,

– ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību,

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2019/452 (2019. gada 19. marts), ar ko izveido regulējumu ārvalstu tiešo ieguldījumu Savienībā izvērtēšanai[1] (ĀTI izvērtēšanas regula),

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/821 (2021. gada 20. maijs), ar ko izveido Savienības režīmu divējāda lietojuma preču eksporta, starpniecības, tehniskās palīdzības, tranzīta un pārvadājumu kontrolei[2],

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2023/1781 (2023. gada 13. septembris), ar ko izveido pasākumu sistēmu Eiropas pusvadītāju ekosistēmas stiprināšanai un groza Regulu (ES) 2021/694 (Mikroshēmu akts)[3],

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2023/2675 (2023. gada 22. novembris) par Savienības un tās dalībvalstu aizsardzību pret trešo valstu īstenotu ekonomisko piespiešanu[4],

---

1 OV L 79 I, 21.3.2019., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/452/oj.
2 OV L 206, 11.6.2021., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/821/oj.
3 OV L 229, 18.9.2023., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1781/oj.
4 OV L, 2023/2675, 7.12.2023., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2675/oj.

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2024/1252 (2024. gada 11. aprīlis), ar ko izveido satvaru tam, kā nodrošināt drošu un ilgtspējīgu apgādi ar kritiski svarīgām izejvielām, un groza Regulas (ES) Nr. 168/2013, (ES) 2018/858, (ES) 2018/1724 un (ES) 2019/1020[5] (Kritiski svarīgo izejvielu akts),

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2024/1735 (2024. gada 13. jūnijs) par pasākumu satvara izveidi Eiropas neto nulles emisiju tehnoloģiju izgatavošanas ekosistēmas stiprināšanai un ar ko groza Regulu (ES) 2018/1724[6],

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2024/2747 (2024. gada 9. oktobris), ar ko izveido pasākumu satvaru saistībā ar iekšējā tirgus ārkārtas situāciju un iekšējā tirgus noturību un groza Padomes Regulu (EK) Nr. 2679/98 (Iekšējā tirgus ārkārtas situācijas un noturības akts)[7],

– ņemot vērā Komisijas 2023. gada 3. oktobra ieteikumu par ES ekonomiskajai drošībai kritiski svarīgo tehnoloģiju jomām turpmākai riska novērtēšanai kopā ar dalībvalstīm (C(2023)6689),

– ņemot vērā Komisijas Ieteikumu (ES) 2025/63 (2025. gada 15. janvāris) par izejošo investīciju pārskatīšanu Savienības ekonomiskajai drošībai kritiski svarīgo tehnoloģiju jomās[8],

– ņemot vērā Komisijas Ieteikumu (ES) 2025/683 (2025. gada 8. aprīlis) par valsts kontroles sarakstu koordinēšanu[9],

– ņemot vērā Padomes Ieteikumu (2024. gada 23. maijs) par pētniecības drošības stiprināšanu[10],

– ņemot vērā Komisijas 2024. gada 24. janvāra priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai par ārvalstu ieguldījumu Savienībā izvērtēšanu un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2019/452 atcelšanu (COM(2024)0023),

– ņemot vērā Komisijas 2025. gada 11. marta priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai, ar ko noteic regulējumu kritiski svarīgu zāļu pieejamības un piegādes drošības stiprināšanai un

---

5 OV L, 2024/1252, 3.5.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1252/oj.

6 OV L, 2024/1735, 28.6.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1735/oj.

7 OV L, 2024/2747, 8.11.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2747/oj.

8 OV L, 2025/63, 15.1.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2025/63/oj.

9 OV L, 2025/683, 16.4.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2025/683/oj.

10 OV C, C/2024/3510, 30.5.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/3510/oj.

kopīgi interesējošu zāļu pieejamības un piekļūstamības uzlabošanai un ar ko groza Regulu (ES) 2024/795 (COM(2025)0102).

– ņemot vērā Komisijas 2026. gada 20. janvāra priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par Eiropas Savienības Kiberdrošības aģentūru (ENISA), Eiropas kiberdrošības sertifikācijas satvaru un IKT piegādes ķēdes drošību un ar ko atceļ Regulu (ES) 2019/881 (2. kiberdrošības akts) (COM(2026)0011),

– ņemot vērā Komisijas 2026. gada 21. janvāra priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par digitālajiem tīkliem un ar ko groza Regulu (ES) 2015/2120, Direktīvu 2002/58/EK un Lēmumu Nr. 676/2002/EK un atceļ Regulu (ES) 2018/1971, Direktīvu (ES) 2018/1972 un Lēmumu Nr. 243/2012/ES (Digitālo tīklu akts) (COM(2026)0016),

– ņemot vērā Komisijas un Savienības Augstā pārstāves ārlietās un drošības politikas jautājumos 2023. gada 20. jūnija kopīgo paziņojumu par Eiropas Ekonomiskās drošības stratēģiju (JOIN(2023)0020),

– ņemot vērā Komisijas 2025. gada 29. janvāra paziņojumu “ES Konkurētspējas kompass” (COM(2025)0030),

– ņemot vērā Komisijas un Savienības Augstās pārstāves ārlietās un drošības politikas jautājumos 2025. gada 3. decembra kopīgo paziņojumu “ES ekonomiskās drošības stiprināšana” (JOIN(2025)0977),

– ņemot vērā Enriko Letas 2024. gada aprīļa ziņojumu “*Much More Than A Market*” (“Daudz vairāk nekā tirgus”),

– ņemot vērā 2024. gada 18. jūlija politiskās pamatnostādnes nākamajai Eiropas Komisijai 2024.–2029. gadam,

– ņemot vērā Mario Dragi 2024. gada 9. septembra ziņojumu “*The future of European competitiveness*” (“Eiropas konkurētspējas nākotne”),

– ņemot vērā Komisijas priekšsēdētājas 2024. gada 17. septembra pilnvarojuma vēstuli tirdzniecības un ekonomiskās drošības komisāra amata kandidātam un iestāžu attiecību un pārredzamības komisāra amata kandidātam,

– ņemot vērā Savienības kritiski svarīgo zāļu sarakstu, ko ir izveidojusi un uztur Eiropas Zāļu aģentūra, lai novērstu būtisku zāļu piegādes vājuma faktorus un deficītu,

– ņemot vērā 2024. gada 24. janvāra Balto grāmatu par eksporta kontroli (COM(2024)0025),

– ņemot vērā 2024. gada 24. janvāra Balto grāmatu par izejošām investīcijām (COM(2024)0024),

– ņemot vērā Komisijas 2024. gada 24. janvāra Balto grāmatu par iespējām palielināt atbalstu pētniecībai un izstrādei, kas skar tehnoloģijas ar divējāda lietojuma potenciālu (COM(2024)0027),

– ņemot vērā Reglamenta 55. pantu,

– ņemot vērā Starptautiskās tirdzniecības komitejas ziņojumu (A10-0148/2026),

A. tā kā ES atvērtība tirdzniecībai un ieguldījumiem joprojām ir uzskatāma par tās labklājības, konkurētspējas un globālās ietekmes stūrakmeni;

B. tā kā starptautiskajā ekonomiskajā vidē ir notikušas strukturālas pārmaiņas, ko raksturo pieaugoša ģeopolitiskā sāncensība, sistēmiska konkurence, strukturāls jaudas pārpalikums un arvien plašāka ekonomikas instrumentu izmantošana stratēģiskiem mērķiem, piemēram, tirdzniecības un ekonomiskās atkarības izmantošana kā ieroci un ekonomiskā piespiešana;

C. tā kā aizvien biežāk tiek īstenota eksporta kontrole vai noteikti eksporta ierobežojumi, tiek īstenota valsts atbalsta politika, kas kropļo godīgu konkurenci, kā arī pieaug tirdzniecības un ekonomiskās piespiešanas izmantošana par ieroci, ES ir steidzami jāizstrādā efektīva ekonomiskās drošības stratēģija, kas visaptveroši novērš tās ekonomisko neaizsargātību;

D. tā kā uzticamas ekonomiskās drošības stratēģijas pamatā jābūt mērķim stiprināt ES ekonomisko, digitālo un finansiālo autonomiju, vienlaikus saglabājot iekšējā tirgus integritāti, nosakot pārmērīgas atkarības apmērus attiecīgajās nozarēs, nodrošinot juridisko noteiktību ekonomikas dalībniekiem un atbalstot ES apņemšanos nodrošināt godīgu un ilgtspējīgu tirdzniecību un ievērot noteikumos balstītu starptautisko kārtību; tā kā tāpēc ir arī jāsamazina stratēģiskā tehnoloģiskā atkarība, tostarp attiecībā uz digitālo infrastruktūru, pusvadītājiem, mākoņpakalpojumiem un kiberdrošības sistēmām, jo tās ir ekonomiskās drošības neatņemama sastāvdaļa;

E. tā kā 2025. gada 3. decembra kopīgais paziņojums iezīmē konceptuālas pārmaiņas attiecībā uz ES pieeju ekonomiskajai drošībai, atspoguļojot atzinumu, ka tirdzniecību un ekonomisko atvērtību nevar skatīt tikai pozitīvi un ka trešās valstis var izmantot ekonomisko savstarpējo atkarību stratēģiskiem vai piespiedu mērķiem; tā kā ES un tās dalībvalstīm tāpēc ir jābūt gatavām neaizsargātības samazināšanas \un vispārējās drošības uzlabošanas labad vajadzības gadījumā uzņemties ekonomiskās izmaksas; tā kā tādēļ ekonomiskās drošības apsvērumi ir jāintegrē ES tirdzniecības un

ekonomikas politikā kā strukturāla dimensija, nevis jāuzskata par izņēmuma atkāpi no tās;

F. tā kā ekonomiskās drošības jēdziens nav definēts ne ES tiesību aktos, ne kādā oficiālā Savienības dokumentācijā, neraugoties uz visaptverošo regulējumu, kas izklāstīts 2023. gada 20. jūnija un 2025. gada 3. decembra kopīgajos paziņojumos; tā kā tomēr ir panākta plaša vienprātība par to, ka ES ekonomiskā drošība ir tās spēja paredzēt, novērst un reaģēt uz draudiem tās ekonomikai, iedzīvotājiem un stratēģiskajām interesēm, tostarp riskiem piegādes ķēdes noturībai, kritiskās infrastruktūras fiziskajai un kiberdrošībai, tehnoloģiju drošībai, tostarp tehnoloģiju noplūdes rezultātā, kā arī ekonomikas atvērtībai gadījumos, kad atkarība tiek izmantota kā ierocis vai piespiešana, un ka, lai to novērstu, no vienas puses, ES ir jānovērš stratēģiskā atkarība, nodrošinot iekšzemes ražošanu vai diversifikāciju, un, no otras puses, ir jāmazina strukturālā neaizsargātība, saglabājot ES kontroli pār kritiski svarīgiem aktīviem, tostarp pārbaudot ārvalstu ieguldījumus;

G. tā kā nesenā analīze atklāj ražošanas izmaksu atšķirības 30–40 % apmērā starp Eiropas un Ķīnas ražotājiem, kas ietekmē gandrīz divas trešdaļas no Eiropas ražošanas pievienotās vērtības; tā kā šīs atšķirības ir strukturālas un pašpastiprinošas, un to pamatā ir saskaņota sistēma, ko veido valsts atbalsts, faktoru izmaksu priekšrocības un regulējuma asimetrija, ko nevar kompensēt tikai produktivitātes pieaugums; tā kā ES piedzīvo bezprecedenta tirdzniecības nelīdzsvarotību ar Ķīnu, deficītam sasniedzot 400 miljardus EUR, neraugoties uz to, ka tirdzniecības bilancē ar pārējo pasauli ES kopumā ir pārpalikums; tā kā šo nelīdzsvarotību ir izraisījis milzīgs subsidēts ražošanas jaudas pārpalikums Ķīnā, kā rezultātā ES ir notikusi deindustrializācija; tā kā paredzamā valūtas maiņas kursa korekcija nav īstenojusies, vēl vairāk palielinot konkurētspējas atšķirības un veicinot Eiropas ražotāju tirgus daļas zudumu; tā kā pašreizējie ES tirdzniecības aizsardzības instrumenti lielā mērā attiecas uz konkrētiem ražojumiem un tāpēc ar to īstenošanu nepietiek, lai novērstu šāda mēroga sistēmiskus ekonomikas izkropļojumus;

H. tā kā ES tirdzniecības aizsardzības noteikumu izpildei piešķir ievērojami mazāk administratīvo resursu nekā ar ES salīdzināmas jurisdikcijas, tādējādi radot praktiskus šķēršļus lietu ierosināšanai un izskatīšanai laikā, kad Eiropas rūpniecības nozares saskaras ar pieaugošu tirdzniecības spiedienu; tā kā proporcionāli kopējiem importa apjomiem un vērtībām ES tirdzniecības aizsardzības instrumentus jau tā izmanto krietni retāk nekā Amerikas Savienotās Valstis, Kanāda un Austrālija; tā kā ES antidempinga maksājumi bieži vien ir ievērojami zemāki nekā citu lielāko ekonomiku noteiktie, neskatoties uz salīdzināmiem konstatējumiem par dempingu un zaudējumiem; tā kā ES ir jāpiemēro kaitējuma starpība, ja tā ir mazāka par dempinga starpību; tā kā ES, reaģējot uz kaitējuma

draudiem vien, līdz šim ir izrādījusi nevēlmi rīkoties; tā kā šī salīdzinoši zemā izpildes intensitāte kopā ar procesuāliem ierobežojumiem un salīdzinoši pieticīgajiem maksājumu līmeņiem veicina tirdzniecības novirzīšanu un to, ka ES tiek uztverta kā maigākas izpildes vide vai “dempinga galamērķis”, tādējādi palielinot spiedienu uz ES rūpniecisko bāzi;

I. tā kā klimata pārmaiņas un vides degradācija rada arvien lielāku un sistēmisku risku ES ilgtermiņa ekonomiskajai drošībai, traucējot piegādes ķēdes, apdraudot lauksaimniecisko ražošanu un veicinot konkurenci par resursiem; tā kā pēc Krievijas uzsāktā agresijas kara pret Ukrainu Krievijas nodrošinātā fosilā kurināmā piegāžu izmantošana par ieroci īpaši uzskatāmi parādīja, ka atkarība no importētas enerģijas no neuzticamām trešām valstīm rada tiešus un akūtus draudus Savienības ekonomiskajai drošībai un ka tāpēc pārkārtošanās uz atjaunīgiem energoresursiem paātrināšana un riska mazināšana ir ne tikai vidiska, bet arī stratēģiska vajadzība; tā kā zaļā pārkārtošanās pati par sevi tomēr ir strauji radījusi jaunu un būtisku atkarību, jo īpaši attiecībā uz kritiski svarīgām izejvielām un tīrām tehnoloģijām, piemēram, saules enerģijas paneļiem, fotoelementu invertoriem, elektrotransportlīdzekļiem un tīkla akumulatoriem, ko piegādā galvenokārt Ķīna; tā kā ES ir jārūpējas par to, lai vienu stratēģisko atkarību neaizstātu ar citu, un tādēļ tai ir jātiecas panākt patiesu autonomiju attiecībā uz resursiem, kas nepieciešami ekoloģiskajai pārejai kā tās ekonomiskās drošības stratēģijas pamatelementam;

J. tā kā piegādes ķēdes uzraudzība var palīdzēt identificēt, novērst un mazināt ekonomiskās drošības riskus;

K. tā kā ekonomiskās drošībai galu galā ir jākalpo ES pilsoņiem; tā kā spēja izturēt un pārvaldīt ārējos ekonomikas satricinājumus ir priekšnoteikums dzīves līmeņa saglabāšanai, sabiedrisko pakalpojumu nepārtrauktībai un sociālās kohēzijas saglabāšanai; tā kā ekonomikas drošības politika tādēļ ir jānovērtē ne tikai makroekonomisko rādītāju vai stratēģisko interešu izteiksmē, bet arī ņemot vērā tās konkrēto ietekmi uz iedzīvotāju labklājību;

Mainīgā ekonomiskās drošības riska aina

1. atzinīgi vērtē 2025. gada 3. decembra kopīgo paziņojumu, kas ir nepieciešams solis, lai stiprinātu ES kopējo pieeju ekonomiskajai drošībai; norāda, ka ir vajadzīgi turpmāki pasākumi, lai īstenotu ES ekonomiskās drošības mērķus, tostarp rīcības plāns, ceļvedis un konkrēti mērķrādītāji piegādes ķēžu riska mazināšanai stratēģiskās nozarēs;

2. uzskata, ka kopīgajā paziņojumā ir pareizi uzsvērta nepieciešamība mainīt attieksmi, pārejot no reaktīvas pieejas uz proaktīvāku pieeju ekonomiskajai drošībai; uzsver, ka tādēļ ir vajadzīga paradigmas

maiņa uz visas sistēmas pieeju, kurā Komisija, Parlaments, dalībvalstis, privātais sektors, kā arī citas publiskā un privātā sektora ieinteresētās personas sadarbojas, lai palīdzētu sasniegt mērķi stiprināt ES ekonomisko drošību; uzsver, ka patiesas Eiropas ekonomiskās drošības stratēģijas pamatā jābūt stratēģiskai orientācijai, integrējot un stratēģiski saskaņojot politiku tādās jomās kā klimats un enerģētika, tirdzniecība un konkurence, digitālā tirgus regulējums, rūpniecības politika, pētniecība un inovācija, ārvalstu ieguldījumi un euro nozīme;

3. piekrīt Komisijas novērtējumam, ka ekonomiskās drošības pasākumi īstermiņā var radīt zināmas izmaksas gan uzņēmumiem, gan publiskajām iestādēm, tomēr uzsver, ka atkarība un ekonomiskā piespiešana rada krietni augstākas izmaksas; aicina šādus pasākumus pienācīgi atbalstīt nākamās daudzgadu finanšu shēmas pamatprogrammā “Apvārsnis Eiropa” un Konkurētspējas fondā; mudina Komisiju nodrošināt pietiekamu atbalstu tām nozarēm un darba ņēmējiem, kurus visvairāk skāruši piegādes ķēdes traucējumi vai cita veida ekonomiskais spiediens vai ekonomiskā piespiešana;

4. atgādina, ka ES ir viena no lielākajām pasaules tirdzniecības lielvarām un vairāk nekā 20 % no tās IKP veido ārējā tirdzniecība; uzsver, ka tirdzniecībai un starptautiskajiem ieguldījumiem ir būtiska nozīme ES ekonomikā; uzsver, ka ES augstā integrācijas pakāpe globālajos tirgos ir palielinājusi tās pakļautību traucējumiem, piespiešanai un trešo valstu stratēģiskajai ietekmei, ko tās liek lietā, izmantojot sastrēgumpunktus piegādes ķēdēs, monopolstāvokli attiecībā uz kritiski svarīgiem resursiem, atkarību no kritisku tehnoloģiju augsta riska piegādātājiem un svarīgu fiziskās un digitālās infrastruktūras elementu neaizsargātību, kā arī saistībā ar enerģijas importu no trešām valstīm; uzsver, ka šī būtiskā un strukturālā atkarība no ārējiem tirgus dalībniekiem attiecībā uz stratēģiskām precēm, pakalpojumiem un infrastruktūru rada bīstamu neaizsargātību, kas steidzami jānovērš;

5. uzsver, ka nesenās krīzes, tostarp Covid-19 pandēmija, Krievijas agresijas kara pret Ukrainu izraisītie energoapgādes traucējumi, nelikumīgu tarifu, tirdzniecības ierobežojumu un citu protekcionisma pasākumu piemērošana, atkārtota spriedze, kas ietekmē globālos transporta un loģistikas maršrutus, ierobežojumi piekļuvei kritiski svarīgiem materiāliem kā piespiešanas metode, klimata pārmaiņu pieaugošā ietekme uz ekonomiku, tostarp ražošanu un loģistiku traucējošu ārkārtēju laikapstākļu rezultātā, valsts atbalsta politika un subsidēta trešo valstu jaudas pārpalikuma dempings galvenajās nozarēs Eiropas tirgos, ir parādījušas, kā atkarība no importa var ātri izpausties kā deficīts, inflācija, kaitējums vietējām ražošanas jaudām un ražošanas apturēšana; uzsver, ka arī atkarība no eksporta ir izrādījusies būtisks risks ES eksportētājiem; uzsver, ka gan importa, gan eksporta atkarība rada konkrētus ierobežojumus Eiropas saimnieciskajai darbībai un ES spējai efektīvi reaģēt uz ārējiem

satricinājumiem; uzsver, ka šāds vājums ir strukturāls, nevis īslaicīgs, jo tā cēlonis ir koncentrācijas un monopoli, kas ir izveidojušies laika gaitā;

6. pauž dziļas bažas par Ķīnas izraisītajiem sistēmiskajiem tirgus izkropļojumiem, kas veicina jaudas pārpalikumu, tostarp plašiem valsts virzītiem atbalsta mehānismiem, uz Ķīnas ražojumu iegādi orientētiem stratēģiskiem iepirkumiem, preferenciālu režīmu vietējiem uzņēmumiem un savstarpīguma trūkumu; atkārtoti uzsver, ka sistēmā, kurā viena valsts dominē un pārpludina pasaules tirgu, nevar pastāvēt godīga tirdzniecība;

7. atzinīgi vērtē Komisijas plānu izveidot visaptverošu, sistemātisku un regulāri atjauninātu novērtējumu par kritiskākajiem ES atkarības komponentiem vērtību ķēdēs un aicina šajos novērtējumos ietvert analīzi arī par vājajām vietām, kas varētu radīt ES sastrēgumpunktus, tostarp ietverot kvantitatīvus datus par importa koncentrāciju un globālā tirgus daļām pa valstīm un nozarēm;

Profilakse ar dažādošanas, inovācijas un konkurētspējas palīdzību

8. uzsver, ka ekonomisko drošību nedrīkst interpretēt kā ekonomisko izolāciju; atkārtoti apstiprina, ka atvērtībai ilgtspējīgai tirdzniecībai un ieguldījumiem apvienojumā ar pasākumiem, kas vērsti uz negodīgas konkurences novēršanu un partneru, piegādātāju, enerģijas importa un transporta maršrutu dažādošanu, ir viens no galvenajam līdzekļiem, ar ko ES samazināt strukturālo neaizsargātību pret ārējiem satricinājumiem, traucējumiem kritiskās nozarēs un piespiešanu; uzsver, ka ES noturības un ekonomiskās drošības stiprināšanai vajadzētu būt jebkuras ES tirdzniecības vai ieguldījumu partnerības nepārprotamam mērķim; uzsver, ka pieprasījuma pēc ES ražotām alternatīvām veicināšana un ES bāzētu nozaru ekosistēmu izveide ir būtiska, lai ticami veidotu ES ekonomisko drošību;

9. uzsver, ka ES tirgus atvērtības pamatā jābūt savstarpējas uzticamības un neietekmēšanas principiem un ka tā nevar būt beznosacījumu saistība, ja runa ir par fundamentālām drošības interesēm; uzsver, ka ES ir ievērojamas ekonomiskās priekšrocības, jo īpaši 18 triljonu euro lielais vienotais tirgus ar 450 miljoniem patērētāju, vadošā loma augsto tehnoloģiju ražošanas un pakalpojumu jomā, augstie standarti un stingrās normas, kā arī augstā līmeņa izglītības iestādes un pētniecības un izstrādes programmas; uzsver, ka šīs stiprās puses jāizmanto, saskaroties ar ārēju piespiešanu, jo īpaši jomās, kurās Eiropas preces vai tehnoloģijas pasaules tirgos ir neaizstājamas;

10. brīdina, ka mikroekonomikas un makroekonomikas vide, kas vājina uzņēmumu konkurētspēju, piemēram, ar tādiem elementiem kā iekšējā tirgus šķēršļi, nevajadzīgs administratīvais slogs, regulējuma

nenoteiktība, augstas enerģijas cenas, pārmērīgi sarežģītas atļauju piešķiršanas procedūras un nepietiekami ieguldījumi, attur no inovācijām un apdraud ES ekonomikas noturības un drošības mērķus;

11. uzsver, ka ES ekonomisko drošību nevar būtiski stiprināt, kamēr Eiropas ekonomika ir pārmērīgi atkarīga no fosilā kurināmā un atjaunīgās enerģijas tehnoloģiju importa; uzskata, ka, īstenojot stabilu un paredzamu dekarbonizācijas politiku, kuras mērķis ir panākt neto nulles emisiju līmeni un izbeigt fosilā kurināmā importu, tiks stiprināta ekonomiskā drošība un ES konkurētspēja; uzsver, ka ievērojami lielāki un ātrāki ieguldījumi elektrifikācijā un aprites ekonomikā ir būtiski, lai samazinātu Savienības stratēģisko atkarību no ārējiem dalībniekiem; mudina Komisiju pieņemt stingru un plašu pieprasījuma puses politiku, lai palielinātu pieprasījumu pēc stratēģiskām Eiropas precēm ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni, kurām ir būtiska nozīme enerģētikas pārkārtošanā, piemēram, pieprasījumu pēc zaļā tērauda, baterijām, atjaunojamiem energoresursiem un pusvadītājiem; turklāt aicina Komisiju nodrošināt, ka zaļā pārkārtošanās nepārņem to pašu atkarības strukturālo loģiku, un šajā nolūkā par prioritāti noteikt ES līmeņa ražošanas jaudu, stratēģisko krājumu veidošanu un stabilu dažādošanu attiecībā uz tādu kritiski svarīgu izejvielu un tīras tehnoloģijas komponentu piegādi, no kā ir atkarīga pārkārtošanās;

12. uzsver, ka pilnībā funkcionējošs un integrēts vienotais tirgus ir uzskatāms par ekonomiskās drošības stūrakmeni; uzsver, ka dziļāka integrācija un šķēršļu likvidēšana patiesi saskaņota preču, pakalpojumu un kapitāla tirgus nodrošināšanai ir būtiska no Eiropas ilgtermiņa sociālekonomiskā modeļa, konkurētspējas un drošības viedokļa; uzskata, ka ieguldījumu palielināšana izglītībā, inovācijā un pētniecībā un izstrādē ir būtisks elements ilgtermiņa stratēģijā ES ekonomiskās drošības aizsardzībai;

13. pauž nožēlu par ES pārmērīgo atkarību no trešām valstīm kritiski svarīgo izejvielu piegādē, atzīstot, ka šāda atkarība pakļauj ES būtiskai ģeopolitiskai, ekonomiskai un piegādes ķēdes neaizsargātībai; tāpēc uzskata, ka ilgtspējīgs un stratēģisks risinājums ir iekšzemes noturības stiprināšana, tostarp īstenojot stratēģiskus projektus iekšzemes ieguves rūpniecības un pārstrādes jomā, palielinot reciklēšanas spējas, uzlabojot resursu efektivitāti un pilnībā īstenojot aprites ekonomikas modeli; aicina pieņemt vērienīgu aprites ekonomikas aktu; aicina stimulēt ieguldījumus kritiski svarīgās inovatīvās aprites tehnoloģijās un aizsargāt šādus ieguldījumus;

14. uzsver, ka iedzīvotāju aizsardzība pret ārējiem ekonomikas satricinājumiem, tostarp piegādes ķēžu traucējumiem, enerģijas cenu kāpumu un ekonomiskās piespiešanas sekām, ir ekonomiskās drošības politikas galvenais mērķis; aicina Komisiju un dalībvalstis

nodrošināt, ka sistemātiski tiek novērtēta ekonomiskās drošības pasākumu sociālā ietekme un ka šādi pasākumi nesamērīgi neietekmē visneaizsargātākos iedzīvotājus;

15. atgādina, ka tirdzniecības politika ir stratēģisks ES varas elements un tā būtu aktīvi jāizmanto, lai aizsargātu ES drošības intereses un stratēģisko autonomiju; uzsver nepieciešamību īstenot ne tikai galvenokārt aizsardzības pieeju, bet stratēģiskākā un uz nākotni vērstākā veidā apvienot un izmantot esošos instrumentus, tostarp izmantojot ekonomisko savstarpējo atkarību veidos, kas uzlabo ES ģeopolitiskās pozīcijas;

16. atgādina, ka ES tirdzniecības un ekonomiskās drošības programmas efektivitāte ir atkarīga no tirdzniecības noteikumu un būtisku tirdzniecības, partnerības un asociāciju nolīgumu klauzulu konsekventas piemērošanas; šajā sakarā aicina Komisiju pastiprināt centienus nodrošināt pilnīgu un efektīvu savu saistību un pienākumu izpildi, jo īpaši ņemot vērā attīstības politikas saskaņotību;

17. aicina Komisiju pabeigt pašreizējās sarunas un aktīvi censties īstenot stratēģisku un vērienīgu pieeju tirdzniecības nolīgumu un nozaru partnerību slēgšanai ar uzticamiem partneriem, kas kalpotu par tās diversifikācijas stratēģijas centrālo elementu; uzskata, ka trešo valstu piegādātāju un eksporta tirgu dažādošanas pamatā jābūt skaidram ES strukturālās neaizsargātības novērtējumam; uzsver, ka tradicionālie visaptverošie brīvās tirdzniecības nolīgumi būtu prioritāri jāpapildina ar jauniem, dinamiskākiem un mērķtiecīgākiem tirdzniecības un ieguldījumu partnerības veidiem, kuru tiešais mērķis ir mazināt importa un eksporta risku, izveidojot drošas un noturīgas piegādes ķēdes dažās augsta riska nozarēs; uzsver, ka šādās partnerībās būtu jāiekļauj saistošas apņemšanās un jāpieprasa pilnīga Parlamenta iesaiste un pārredzamība attiecībā uz Parlamentu visā sarunu gaitā, kā arī Parlamenta piekrišana ratifikācijas procesā;

18. uzsver modernizētā ES un *Mercosur* valstu asociācijas nolīguma stratēģisko nozīmi ES ekonomiskajā drošībā; uzsver, ka nolīgums palīdzēs dažādot piekļuvi kritiski svarīgām izejvielām un stiprināt noturīgas vērtības ķēdes;

19. uzsver, cik stratēģiski svarīgi ir veicināt ekonomisko un tirdzniecības sadarbību ar Indiju, kas ir aizvien svarīgāks ražošanas un tehnoloģiju centrs ar pieaugošu nozīmi digitālo pakalpojumu jomā un kritiski svarīgo izejvielu piegādē;

20. uzsver, ka ir svarīgi paātrināt pašreizējās sarunas par brīvās tirdzniecības nolīgumiem ar tādiem partneriem kā Filipīnas un Taizeme, kā arī pabeigt tirdzniecības nolīguma noslēgšanu ar Indonēziju, ņemot vērā to pieaugošo nozīmi kritiski svarīgu derīgo izrakteņu, elektronikas preču un tīro tehnoloģiju sastāvdaļu ražošanā; uzsver, ka ir vajadzīgi prognozējami tirdzniecības

regulējumi, lai novērstu eksporta ierobežojumus un piegādes koncentrācijas riskus un ciešāk nostiprinātu ES vietu Indijas un Klusā okeāna rūpniecības vērtību ķēdēs;

21. atzinīgi vērtē tirdzniecības sarunu pabeigšanu ar Austrāliju, kas ir uzticams un līdzīgi domājošs partneris; uzsver šīs uz noteikumiem balstītās partnerības nozīmi piegādes stabilitātes un piegādes ķēžu dažādošanas veicināšanā, ņemot vērā Austrālijas būtiskās kritiski svarīgo izejvielu rezerves un ieguves un pārstrādes tehnoloģiju ražošanu; atzinīgi vērtē turpmāku sadarbību kopīgu ekonomiskās drošības problēmu risināšanā, jo īpaši ņemot vērā Austrālijas tiešo pieredzi reaģēšanā uz ekonomisko piespiešanu;

22. aicina izveidot strukturētu ES un Apvienotās Karalistes ekonomiskās drošības dialogu, lai labāk koordinētu tirdzniecības, ieguldījumu izvērtēšanas un piegādes ķēdes noturību; atbalsta ciešāku sadarbību ES un Apvienotās Karalistes Tirdzniecības un sadarbības nolīguma ietvaros, lai paredzētu traucējumus stratēģiskās nozarēs;

23. atbalsta ES un Indijas un Klusā okeāna reģiona stratēģijā pausto aicinājumu ekonomiskās drošības jomā padziļināt sadarbību ar Āzijas partneriem, tostarp veidojot ciešākas partnerības ar Dienvidaustrumāzijas valstu asociācijas dalībvalstīm, kā arī ciešāku sadarbību ar partneriem, kuri ir Visaptverošā un progresīvā Klusā okeāna valstu partnerības nolīguma puses;

24. mudina dalībvalstis ratificēt atlikušos brīvās tirdzniecības nolīgumus;

25. aicina Komisiju ierosināt atjaunotu un visaptverošu tirdzniecības un ieguldījumu dialogu ar jaunattīstības valstīm un reģioniem, pamatojoties uz savstarpēji izdevīgām partnerībām, kas ietver vairāk nekā tirgus pieejamības paplašināšanu vai dabas resursu ieguvi; uzsver, ka ir svarīgi veicināt vietējo un reģionālo vērtību radīšanu tirdzniecības nolīgumu un nozaru partnerību satvarā, attīstot tīras un ilgtspējīgas vērtības ķēdes, vienlaikus veicinot iekļaujošu un ilgtspējīgu attīstību un nodrošinot vides standartu un darba tiesību aizsardzību;

26. norāda, ka ES pašlaik ir atkarīga no Ķīnas aptuveni 98 % apmērā attiecībā uz retzemju elementu piegādi un vairāk nekā 90 % apmērā attiecībā uz magnija importu, ka retzemju elementu reciklēšanas rādītāji iekšzemes tirgū joprojām ir zemāki par 1 % un ka vairāk nekā 60 % no pasaules litija rafinēšanas jaudas un vairāk nekā 85 % retzemju elementu pārstrādes jaudas ir koncentrēti vienā trešā valstī, ievērojami atturot ES no Kritiski svarīgo izejvielu aktā izvirzīto mērķrādītāju sasniegšanas; uzsver, cik svarīgi ir šajā jomā ar līdzīgi domājošām valstīm noslēgtie nolīgumi, un ka ir jāturpina sarunas par jaunām partnerībām, lai stiprinātu ES piegādes ķēžu noturību;

27. uzsver, ka par ES tirdzniecības politikas stratēģisko mērķi jāizvirza mērķis dažādot kritiski svarīgo izejvielu piegādes avotus, ņemot vērā

to izšķiroši svarīgo nozīmi zaļās un digitālās pārkārtošanās procesā un aizsardzības jomā; norāda, ka, lai gan Kritiski svarīgo izejvielu akts ir svarīgs solis ceļā uz ES noturības stiprināšanu, ar to joprojām nepietiek, lai novērstu galvenos trūkumus, jo īpaši rafinēšanas un pārstrādes jaudu koncentrēšanās turpināšanos ierobežotā skaitā trešo valstu; uzsver, ka minētā akta pamatā ir ES līmenī nesaistoši kritēriji un ka īpaša finansējuma pieejamība un efektīvas īstenošanas spējas joprojām ir ierobežotas;

28. atzinīgi vērtē iniciatīvu *ResourceEU* finansējuma palielināšanai iekšzemes ieguves un pārstrādes jaudām un reciklēšanai; tomēr uzsver, ka šie veicināšanas pasākumi ir jāapvieno ar aizsardzības un partnerības pasākumiem, lai līdz 2030. gadam sekmīgi mazinātu risku kritiski svarīgo izejvielu vērtības ķēdei; atkārtoti uzsver, ka tāpēc ilgtermiņa ekonomiskais pamatojums un ieguldījumu dzīvotspēja uzticamas izcelsmes kritiski svarīgo materiālu vērtības ķēdēs būtu jāpapildina ar cenu minimumu un patēriņa garantijām ciešā sadarbībā ar līdzīgi domājošām valstīm, tādējādi neitralizējot risku, ka trešās valstis varētu ļaunprātīgi izmantot savu monopolstāvokli, lai vājinātu mazāk aizsargātos konkurentus; uzsver, ka iniciatīvai *ResourceEU* ir jākļūst par efektīvu instrumentu, ar ko paātrināt Kritiski svarīgo izejvielu aktā noteikto 2030. gada mērķrādītāju sasniegšanu; uzsver, ka, ja nebūs strauji koordinētas finansiālā atbalsta mobilizācijas ieguves, pārstrādes un reciklēšanas projektiem, ES noteiktajā termiņā nevarēs izpildīt savus kritērijus;

29. uzsver, ka ES diplomātijai kritiski svarīgo izejvielu jomā būtu jāattiecas ne tikai uz ieguvi un piekļuvi primārajiem resursiem, bet tai būtu arī sistemātiski jāpievēršas pārstrādes, rafinēšanas un pakārtotajām darbībām, kurās stratēģiskā neaizsargātība un koncentrācijas riski joprojām ir īpaši aktuāli;

Identificēto risku uzraudzība, pārvaldība un mazināšana

30. secina, ka ES ekonomiskās drošības stiprināšana ir būtiska, lai aizsargātu Savienības ekonomisko un politisko suverenitāti, vienotā tirgus integritāti, piegādes ķēžu noturību un ES uzņēmumu ekonomisko dzīvotspēju, kā arī ES iedzīvotāju iztikas līdzekļus, tostarp saistībā ar kvalitatīvām darbvietām; uzsver, ka visaptverošā un integrētā ekonomiskās drošības pieejā vajadzētu izvirzīt mērķi ne tikai mazināt ārējo atkarību, bet arī veidot stratēģisko autonomiju attiecībā uz kritiski svarīgām izejvielām, tehnoloģijām, enerģiju, transportu, finansēm un digitālo infrastruktūru; tāpēc aicina Eiropas Komisiju integrēt ekonomisko drošību visās rūpniecības politikas jomās, tostarp nozaru tiesību aktos un piegādes ķēžu riska novērtējumos, lai nodrošinātu konsekventu pieeju;

31. atzīst, ka attiecībā uz dažiem kritiskiem ekonomikas riska faktoriem to mēroga, koncentrācijas, stratēģiskās nozīmes vai neatgriezeniskuma dēļ ir vajadzīgi mērķtiecīgi, steidzami un izlēmīgi

riska mazināšanas pasākumi; uzsver, ka šādos gadījumos pasākumos būtu pamatoti ietvert ierobežojumus attiecībā uz piekļuvi tirgum, saimniecisko darbību vai ieguldījumu plūsmām no trešām valstīm, lai aizsargātu ES būtiskās intereses un sabiedrisko kārtību; atkārtoti uzsver, ka piekļuve vienotajam tirgum ir ES lielākā svira, un aicina Komisiju un dalībvalstis izmantot apgriezto atkarību, lai piespiestu trešās valstis atcelt pret ES noteiktos nelikumīgos eksporta ierobežojumus;

32. mudina Komisiju ierosināt vairāk pasākumu ekonomiskās drošības risku novēršanai vai ierobežošanai; šajā sakarā atbalsta Komisijas priekšlikumu pieprasīt ES operatoriem dažādot piegādātājus konkrētās augsta riska nozarēs; uzskata, ka nākotnē šī prasība būtu jāpaplašina, pieprasot operatoriem dažādot arī piegādes valstis vai reģionus;

33. uzsver nepieciešamību izstrādāt efektīvus instrumentus, kuru mērķis ir agrīna ekonomiskās drošības risku uzraudzība, identificēšana un novērtēšana vērtības ķēdēs augsta riska zonās, lai varētu proaktīvi kartēt esošās un iespējamās stratēģiskās atkarības; uzsver, ka dalībvalstis un privātais sektors ir galvenie partneri atkarības identificēšanā un novērtēšanā; atbalsta Komisijas priekšlikumu izveidot Ekonomiskās drošības izlūkošanas centru pieejamās informācijas konsolidēšanai; aicina Komisiju izstrādāt instrumentus, kuru mērķis ir apmainīties ar ekonomisko informāciju ar starptautiskajiem partneriem, lai paredzētu trešo valstu darbības, ar kurām ES atkarība tiek izmantota kā manipulācijas līdzeklis;

34. aicina Komisiju izstrādāt ikgadēju ekonomiskās drošības rezultātu pārskatu, lai sistemātiski novērtētu progresu ekonomiskās drošības stratēģijā noteikto mērķu sasniegšanā; uzsver, ka šādā mehānismā būtu jāiekļauj skaidri un izmērāmi rādītāji, kas citstarp parādītu kritiskās atkarības samazināšanos pa nozarēm, to tirdzniecības aizsardzības instrumentu skaitu, kas atzīti par būtiskiem ekonomiskajai drošībai, kā arī alternatīvu piegādātāju skaita pieaugumu; uzsver, ka pārredzama un regulāra ziņošana ir būtiska, lai nodrošinātu pārskatatbildību un informētu politikas pielāgošanu;

35. uzsver, ka šādiem pasākumiem būtu jābūt samērīgiem ar riska nopietnību un noturību un pielāgotiem tām, būtu jābalstās uz precīzi noteiktiem riska sliekšņiem, objektīviem un pārbaudāmiem kritērijiem, iepriekšējiem novērtējumiem un jābūt pastāvīgi uzraudzītiem un pārskatītiem;

36. uzsver, ka atbilstoši Komisijas ierosinājumam tās 2025. gada 3. decembra kopīgajā paziņojumā pašreizējie ES instrumenti, kas ir paredzēti, lai novērstu strukturālo neaizsargātību, tirgus izkropļojumus un ārpustirgus rīcību, būtu jāmodernizē un jāizmanto stratēģiskāk un izlēmīgāk un ka šādu instrumentu sadrumstalota, svārstīga vai nekonsekventa izmantošana slāpē to iedarbīgumu, kā

arī atturošo ietekmi; mudina Komisiju samazināt tirdzniecības aizsardzības izmeklēšanām patērēto laiku un sekot citu dažādu valstu piemēram un plašāk izmantot spēkā esošos kaitējuma riska noteikumus un pagaidu pasākumus, kas abi ir likumīgi pieļaujami, bet netiek pietiekami izmantoti, lai novērstu neatgriezenisku kaitējumu ES ražošanas nozarei;

37. uzsver, ka, lai gan ekonomisko drošību ilgtermiņā nevar panākt ar vispārējiem pašpietiekamības režīma vai protekcionisma pasākumiem, šobrīd ir steidzami jāveic mērķtiecīgi pasākumi, lai apturētu deindustrializācijas vilni un aizsargātu ES stratēģiskās nozares no negodīgas konkurences, ko rada lēts imports no trešām valstīm tādās nozarēs kā tērauda, ķīmisko vielu, farmaceitisko līdzekļu, atjaunojamo energoresursu un ekoloģisko preču nozare; aicina Komisiju izstrādāt rīcības plānu, lai aizsargātu ES stratēģiskās nozares, kuras visvairāk apdraud globālais jaudas pārpalikums;

38. uzskata, ka rūpniecības jaudas vienlaicīga paplašināšana vairākās stratēģiskās nozarēs, ko veic dažas galvenās trešo valstu ekonomikas, jo īpaši Ķīna, ir sistēmiska konkurences problēma, ko nevar pienācīgi atrisināt, reaģējot katrā nozarē atsevišķi; uzskata, ka šāda veida sistēmisko risku novēršanai nevajag pārvaldīt sekas atsevišķos tirgos, bet gan īstenot sistēmisku reakciju, kas vērsta uz strukturālajiem apstākļiem, kuri rada jaudas pārpalikumu plašā mērogā;

39. atzinīgi vērtē Komisijas 2025. gada 7. oktobra priekšlikumu regulai, ar ko novērš globālās jaudas pārpalikuma negatīvo ietekmi uz tirdzniecību Savienības tērauda tirgū[11], kurā atzīts, cik stratēģiski svarīgi ir saglabāt dzīvotspējīgu Eiropas tērauda nozari; uzsver, ka Eiropas tērauda ražošanas jaudas zaudēšana radītu neatgriezenisku risku ekonomiskajai drošībai; tomēr atzīmē, ka jaudas pārpalikuma problēma attiecas ne tikai uz tēraudu un alumīniju, bet ietekmē arī daudzas citas nozares, piemēram, ķimikāliju nozari un ražojumus, kas iegūti no tērauda un alumīnija; pauž bažas par to, ka tirdzniecības aizsardzības izmeklēšanas ir pārāk lēnas, resursietilpīgas un uz konkrētiem produktiem orientētas, lai pienācīgi novērstu visas ekonomikas mēroga izkropļojumus, ko rada jaudas pārpalikums; uzskata, ka ES būtu jānodrošina instrumenti, kas tai vajadzīgi, lai uzraudzītu un novērstu sistēmisku jaudas pārpalikumu visā vērtības ķēdē;

Tirdzniecības politikas instrumenti, izpildes nodrošināšana un atturēšana

40. uzsver, ka atturēšanas spējas un konkurētspēja tiek vājināta gadījumos, kad izpildes nodrošināšanas darbības kavējas, ir nekonsekventas vai tiek uzskatītas par nenoteiktām; tādēļ aicina

---

11 COM(2025)0726.

Komisiju, tiklīdz ir konstatēta ekonomiskās drošības risku vai negodīgas prakses pastāvēšana vai draudi, nodrošināt savlaicīgu lēmumu pieņemšanu, precīzus aktivizēšanas kritērijus un paredzamas sekas;

41. uzsver, ka ES tirdzniecības politikas iedarbīgai īstenošanai un ekonomiskās drošības dimensijas paplašināšanai ir vajadzīgi pienācīgi administratīvie un tehniskie resursi; aicina Komisiju nodrošināt Tirdzniecības un ekonomiskās drošības ģenerāldirektorātam pietiekamu personālu, speciālās zināšanas un resursus, lai iedarbīgi īstenotu tirdzniecības aizsardzības instrumentus un ES ekonomiskās drošības stratēģiju; uzsver, ka pašreizējā ģeoekonomiskajā situācijā būtu jāpalielina ES ekonomiskās drošības spējas;

42. uzsver, ka spēkā esošo tirdzniecības noteikumu sistemātiska izpildes nodrošināšana ir uzskatāma par ES galveno un samērīgu reakciju uz neievērošanu un jebkādas ticamas ekonomiskās drošības stratēģijas priekšnosacījums; tomēr pauž nožēlu, ka pašreizējo noteikumu izpilde pastāvošo problēmu nerisina pilnā apmērā; tāpēc aicina Komisiju ieviest augstākus antidempinga maksājumus, kas būtu līdzīgi tiem, ko piemēro salīdzināmi partneri, un tādējādi cīnīties pret tirdzniecības novirzīšanu un dempingu uz Savienības tirgu; turklāt aicina Komisiju, aprēķinot trešo valstu eksportētāju dempinga starpību, ņemt vērā vidiskās, enerģijas un darbaspēka izmaksas un atteikties no mazākā maksājuma noteikuma, ko Pasaules Tirdzniecības organizācija (PTO) nepieprasa piemērot;

43. norāda, ka antidempinga un antisubsidēšanas procedūras ir pārāk šauras, pārāk resursietilpīgas un pārāk lēnas, lai risinātu to konkurences problēmu un jaudas pārpalikuma mērogu un strukturālo būtību, ar kurām pašlaik saskaras ES rūpniecība;

44. uzsver, ka ES noturības mērķi, kas ietver spēju ilgtspējīgā, taisnīgā un demokrātiskā veidā pārvaldīt zaļo, ekonomisko un sociālo pārkārtošanos, kā arī cilvēku, dzīvnieku un augu veselības un dabas resursu saglabāšanu, ir stingri nostiprināti ES primārajos un sekundārajos tiesību aktos; uzskata, ka šis tiesiskais regulējums nodrošina stabilu un lielā mērā neizmantotu pamatu Vispārējās vienošanās par tarifiem un tirdzniecību XX pantā paredzēto vispārējo izņēmumu piemērošanai; aicina Komisiju pilnīgāk un sistemātiskāk izmantot XX panta izņēmumus gadījumos, ja PTO apšauba šo leģitīmo politikas mērķu sasniegšanai veiktos ES pasākumus;

45. aicina Komisiju ierosināt izmaiņas esošajos instrumentos, lai nodrošinātu aktīvāku, stratēģiskāku un koordinētāku izmantošanu, un ierosināt jaunus instrumentus, ja tiek konstatētas skaidras un pierādāmas nepilnības esošo ES instrumentu efektivitātē; prasa racionalizēt spēkā esošos un turpmākos tiesību aktus un iniciatīvas, kas attiecas uz ekonomisko drošību;

46. uzsver, ka ES reakcijas uz ekonomisko piespiešanu ticamība pirmām kārtām ir atkarīga no ES vēlmes savlaicīgi identificēt un oficiāli raksturot piespiešanu, tādējādi uzsākot procesu, uz kā pamatojas gan atturēšanas spēja, gan pozīcijas sarunās; uzskata, ka pretpiespiešanas instruments ir vislietderīgākais rīks, ar ko šajā ziņā izmantot ES stiprās puses; uzsver, ka šis instruments būtu jāizmanto, saskaroties ar piespiešanu vai tās draudiem, un ka būtu jāizpēta visas iespējas mazināt eskalāciju, pretpasākumu noteikšanu izvēloties tikai kā galējo līdzekli;

47. aicina Komisiju steidzami stiprināt ES atturošo spēju; mudina Komisiju izstrādāt proaktīvu stratēģiju, lai reaģētu uz draudiem, kas vērsti pret ES ekonomisko suverenitāti, tostarp tās pamatā esošo kritisko infrastruktūru; uzsver, ka šādai stratēģijai, izmantojot visu ES pretpasākumu kopumu, ir jāspēj ātri un efektīvi atturēt ārvalstu dalībniekus no draudošas rīcības;

48. uzsver, ka gadījumos, kad izpildes nodrošināšana un iesaiste nespēj mainīt rīcību, ES reakcijai būtu jābūt pakāpeniskai, samērīgai un atgriezeniskai eskalācijas pieejai, pateicoties kurai, var kontrolēti palielināt spiedienu, vienlaikus saglabājot juridisko noteiktību un ticamas deeskalācijas iespējas; mudina Komisiju šajā sakarā rīkoties izlēmīgāk, atgādinot, ka pasākumi, kas nemaina rīcību, kura rada kaitējumu vai ar kuru tiek īstenots spiediens, var iedragāt ES tirdzniecības politikas uzticamību un ietekmi, tādējādi radot lielas sākotnējās politiskās izmaksas par iejaukšanos, bet neatjaunojot vienlīdzīgus konkurences apstākļus;

49. aicina Komisiju panākt to, lai izpildes nodrošināšanas, tirdzniecības aizsardzības un pretpiespiešanas instrumentu piemērošana tiktu koordinēta saskaņotā darbības satvarā, koordinējoties ar dalībvalstīm un ekonomikas dalībniekiem; turklāt aicina Komisiju apsvērt iespēju izstrādāt ES līmeņa sloga sadales mehānismu, lai palīdzētu sadalīt izmaksas, kas saistītas ar valstu reakciju uz ekonomisko piespiešanu, nodrošinot politisko kohēziju un ekonomikas noturību pieaugošās spriedzes priekšā tirdzniecības jomā;

50. uzsver, ka Eiropas publiskā finansējuma pilnvaras ir ES pamatspēks; uzskata, ka nedrīkst tērēt ES publiskos līdzekļus, ja vien tie uzskatāmi nestiprina ES suverenitāti un noturību; aicina Komisiju izmantot šo spēku un izveidot finansējuma apturēšanas instrumentu, lai ātri ierobežotu piekļuvi ES finansējumam situācijās, kad trešās valstis veic pasākumus, kas iedragā ES ekonomisko drošību;

51. uzsver, ka ir jāgarantē droša un nepārtraukta piekļuve kritiski svarīgiem komponentiem, izejvielām un pamattehnoloģijām, ko izmanto ar aizsardzību saistītā ražošanā; uzsver, ka piegādes ķēdes neaizsargātība divējāda lietojuma nozarēs var tieši ietekmēt ES operatīvo gatavību un ekonomisko noturību;

52. uzsver, ka, ņemot vērā civilās inovācijas un aizsardzības lietojumu pieaugošo sasaisti, ir nepieciešama saskaņota pieeja skrīningam, eksporta kontrolei un ieguldījumu uzraudzībai divējāda lietojuma nozarēs, lai nepieļautu sensitīvu tehnoloģiju netīšu nodošanu, vienlaikus saglabājot ES konkurētspēju;

53. uzsver ES divējāda lietojuma preču eksporta kontroles sistēmas strukturālos ierobežojumus, jo īpaši tās paļaušanos uz lēni mainīgiem daudzpusējiem režīmiem, tās ierobežoto spēju paredzēt jaunas un strauji mainīgas tehnoloģijas un reaģēt uz tām, kā arī tās sadrumstaloto īstenošanu dalībvalstīs;

54. uzskata, ka pašreizējais eksporta kontroles regulējums ir dažādu valstu politiku un pasākumu kopums dalībvalstu līmenī, kam trūkst efektivitātes, konsekvences un ātruma, kāds nepieciešams, lai reaģētu pašreizējā ģeoekonomiskajā kontekstā; uzsver steidzamo nepieciešamību reformēt un paplašināt pašreizējo valstu eksporta kontroles politiku, lai garantētu ES ekonomisko drošību; uzsver nepieciešamību izstrādāt saskaņotu eksporta kontroles režīmu ES līmenī; uzsver, ka eksporta kontroles saskaņošana ar starptautiskajiem partneriem būtiski stiprinātu ES ekonomisko drošību;

55. atzinīgi vērtē nesenos atjauninājumus ES divējāda lietojuma preču eksporta kontroles sarakstā, pielīdzinot to sarakstam, kas tika saskaņots Vasenāras vienošanās satvarā, neraugoties uz to, ka Krievija tai noteica veto; aicina steidzami pārskatīt Regulu (ES) 2021/821[12], lai ES varētu paust vienotu nostāju par eksporta kontroli un izveidot vienotu kontroli visā ES, vienlaikus saglabājot starptautisko saskaņotību un juridisko noteiktību uzņēmējiem; šajā sakarā aicina Komisijā izveidot konsolidētu kopējās ekonomiskās drošības politikas nodaļu, lai risinātu mainīgās ekonomiskās drošības problēmas, ko rada trešo valstu pastāvīgā izvairīšanās no ES eksporta kontrolēm un sankcijām; norāda, ka šai nodaļai būtu jāsaņem atbalsts no dalībvalstu izlūkdienestiem, kuriem ir labāka piekļuve reāllaika izlūkdatiem par izvairīšanās tīkliem un reāllaika izlūkdatu apmaiņas iespējas ar rūpniecības nozares pārstāvjiem jaunu izvairīšanās taktiku atpazīšanai; turklāt norāda, ka tai būtu jāpiešķir pilnvaras īstenot eksporta kontroli un resursi tehnoloģiju izstrādei, analīzei un starptautiskai koordinācijai, kā arī pilnvaras ieviest stabilas verifikācijas sistēmas un piegādes ķēdes izsekošanas tehnoloģijas;

56. uzsver, ka ES kopējai drošības un aizsardzības politikai būtu jānodrošina saskaņotība ar ES ekonomiskās drošības mērķiem;

---

12 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/821 (2021. gada 20. maijs), ar ko izveido Savienības režīmu divējāda lietojuma preču eksporta, starpniecības, tehniskās palīdzības, tranzīta un pārvadājumu kontrolei (OV L 206, 11.6.2021., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/821/oj).

uzsver, ka stratēģiskajai atkarībai, piegādes ķēdes neaizsargātībai un ekonomiskajai piespiešanai ir aizvien tiešāka ietekme uz drošību un ES aizsardzības tehnoloģiskās un rūpnieciskās bāzes spējām; aicina ekonomiskās drošības apsvērumus sistemātiski integrēt ES stratēģiskajos dokumentos, aizsardzības plānošanā un krīzes reaģēšanas mehānismos, lai stiprinātu ES sagatavotību un noturību aizvien strīdīgākā ģeopolitiskajā vidē;

V. Ieguldījumi, kapitāla plūsmas un stratēģiskie riska darījumi

57. atzinīgi vērtē notiekošo likumdošanas darbu pie Industriālās attīstības paātrināšanas akta un uzsver tā potenciālu ES ekonomiskās drošības mērķu sasniegšanā; uzskata, ka šis akts varētu būtiski palīdzēt samazināt stratēģisko atkarību un uzlabot ES noturību pret ārējiem satricinājumiem un piespiešanu;

58. uzsver, ka ES finansētās programmas stratēģiski jutīgās nozarēs būtu jāizstrādā un jāīsteno tā, lai galvenokārt atbalstītu ieguldījumus, kas stiprina Eiropas rūpniecības spējas, tehnoloģiju attīstību un vērtības radīšanu ES; uzsver, ka attiecībā uz piekļuvi ES finansējumam šajās nozarēs būtu jāpiemēro atbilstīgi aizsardzības pasākumi un nosacījumi, nodrošinot, ka atbalsta saņēmēji nerada ekonomiskās drošības riskus un ka finansētās darbības efektīvi veicina ES ilgtermiņa noturību un stratēģiskās intereses;

59. uzsver, ka ir vajadzīgi arī pasākumi, kas stimulē ražošanu ES, lai padarītu ES neaizstājamāku kritiski svarīgās piegādes ķēdēs un sastrēgumpunktos; atzinīgi vērtē Neto nulles emisiju industrijas aktā[13] noteiktās noturības prasības un uzsver, ka ir svarīgi tās apvienot ar uzticamiem piegādātājiem izvirzītām kvotām, arī lai atbalstītu alternatīvus ES piegādātājus un sasniegtu Neto nulles emisiju industrijas aktā noteiktos ražošanas mērķrādītājus;

60. uzsver, ka lēmumi par publisko iepirkumu stratēģiskās nozarēs būtu jāizmanto kā līdzeklis ES rūpnieciskās spējas, piegādes drošības un ekonomiskās drošības stiprināšanai; uzsver, ka attiecībā uz piekļuvi publiskā iepirkuma līgumiem šādās nozarēs un saistītajam ES atbalstam būtu jāpiemēro skaidri atbilstības nosacījumi, garantējot, ka iesaistītie subjekti nerada ekonomiskās drošības riskus;

61. uzsver nepieciešamību risināt savstarpējās piekļuves trūkumu publiskajam iepirkumam galvenajās nozarēs; aicina attiecībā uz trešām valstīm iedarbīgi izmantot ES instrumentus, lai reaģētu uz ierobežojošiem vai diskriminējošiem iepirkuma pasākumiem,

---

13 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1735 (2024. gada 13. jūnijs) par pasākumu satvara izveidi Eiropas neto nulles emisiju tehnoloģiju izgatavošanas ekosistēmas stiprināšanai un ar ko groza Regulu (ES) 2018/1724 (OV L, 2024/1735, 28.6.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1735/oj).

pamatojoties uz vienlīdzīgu konkurences apstākļu principu;

62. atgādina, ka pārrobežu ieguldījumi un kapitāla plūsmas Eiropas Savienībā ir svarīgi izaugsmes, inovācijas un konkurētspējas virzītājspēki; norāda, ka Eiropas augošie uzņēmumi, kuru finansējumam nepieciešams vairāk nekā 1 miljards EUR, bieži vien kapitāla nodrošināšanas nolūkos ir spiesti pamest ES; tāpēc aicina Komisiju steidzami pabeigt kapitāla savienības izveidi un ar Eiropas Konkurētspējas fondu novērst šo augošo uzņēmumu finansējuma trūkumu; taču norāda, ka ieguldījumi var radīt arī risku, ja kontrole, ietekme vai piekļuve sensitīviem aktīviem, tehnoloģijām vai kritiskajai infrastruktūrai koncentrējas trešās valstīs;

63. uzsver pārskatītās ĀTI izvērtēšanas regulas kā ekonomiskās drošības pamatinstrumenta nozīmi un prasa to konsekventi, iedarbīgi un stingri piemērot visās dalībvalstīs, tostarp izmantojot visaptverošus valsts izvērtēšanas mehānismus, precīzus termiņus un pastiprinātu sadarbību un informācijas apmaiņu starp valstu iestādēm un Komisiju, un veikt iedarbīgus turpmākos pasākumus, ja tiek konstatēti riski; aicina Komisiju pilnībā un proaktīvi izmantot pārskatītajā regulā paredzētos noteikumus, lai nodrošinātu, ka kritiski svarīgo tehnoloģiju saraksts tiek pastāvīgi pārskatīts un regulāri atjaunināts;

64. aicina īstenot saskaņotāku un koordinētāku Eiropas pieeju ieguldījumu izvērtēšanai, ko atbalstītu stingrāka izpilde ES līmenī un stingrāki un skaidrāk definēti tirgus piekļuves nosacījumi; šajā sakarā aicina ieviest papildu stingrus ārvalstu tiešo ieguldījumu izvērtēšanas mehānismus, kuros būtu izmantoti tādi ekonomiskās drošības rādītāji kā kopuzņēmumi, tehnoloģiju nodošana Eiropas subjektiem, pirkuma līgumi, kuros ārvalstu ieguldījumu partneris apņemas iegādāties konkrētu ražošanas apjoma daļu, ES darbinieku pieņemšana darbā un integrācija ES vērtības ķēdēs;

65. pauž nopietnas bažas par straujo tempu, kādā lielākie trešo valstu tehnoloģiju uzņēmumi konsolidē tirgus varu MI un kvantu tehnoloģiju jomā; aicina Komisiju novērtēt, vai pašreizējie ES mehānismi ir pienācīgi aprīkoti, lai spētu atklāt, pārskatīt un vajadzības gadījumā apturēt netradicionālus darījumus, piemēram, nomas un licencēšanas (HALO) vienošanās, kas apdraud ES ekonomisko drošību stratēģiski jutīgās nozarēs, radot iespējas apiet apvienošanās paziņojumiem noteiktās robežvērtības un ārvalstu tiešo ieguldījumu izvērtēšanas pārbaudes;

66. pieņem zināšanai Japānas pieredzi ekonomiskās drošības sistēmas stiprināšanā pēc 2010. gadā notikušajiem retzemju metālu piegāžu pārtraukumiem, kas atklāja stratēģiskos riskus saistībā ar pārmērīgu atkarību no viena piegādātāja; uzsver šīs valsts Ekonomikas, tirdzniecības un rūpniecības ministrijas lomu kā priekšzīmi ieguldījumu izvērtēšanas, eksporta kontroles un rūpniecības

noturības pasākumu koordinēšanā;

67. aicina ES mācīties no Amerikas Savienoto Valstu Ārvalstu ieguldījumu komitejas, kas nodrošināja saskaņotu un koordinētu pieeju ieguldījumu izvērtēšanā un kritiski svarīgo tehnoloģiju aizsardzībā dažādās aģentūrās un iestādēs;

68. uzsver, ka attiecībā uz ieguldījumiem, kas ietekmē kritisko infrastruktūru, ir vajadzīga pastiprināta modrība, jo izmaiņas īpašumtiesībās, pārvaldībā vai darbības kontrolē var tieši ietekmēt piegādes drošību un nepārtrauktību, tostarp, jo īpaši galvenos transporta un loģistikas centrus, kas ir kritiski svarīgi no ārējās tirdzniecības un militārās mobilitātes viedokļa, kā arī enerģijas ražošanas, pārvades, sadales un uzglabāšanas infrastruktūru; pauž nopietnas bažas par aizvien pieaugošo atkarību no augsta riska piegādātājiem ES kritiskajā infrastruktūrā; secina, ka ES ir aizstājusi atkarību no fosilā kurināmā importa ar atkarību no tīru tehnoloģiju importa no augsta riska trešām valstīm, jo īpaši vēja un saules enerģijas un bateriju jomā, norādot, ka šīs tehnoloģijas bieži vien ir aprīkotas ar attālinātas uzraudzības un atjaunināšanas iespējām, radot ievērojami lielāku datu eksfiltrācijas, sistēmas traucējumu vai attālinātas iejaukšanās risku energotīklos, transporta sistēmās un cita veida kritiskajā infrastruktūrā; uzskata, ka šāda strukturāla atkarība paaugstinātas ģeopolitiskās konkurences apstākļos pakļauj ES ekonomiskās piespiešanas riskam un neaizsargātībai drošības jomā, un mudina ES palielināt savu autonomiju šajās nozarēs; atzinīgi vērtē Kiberdrošības akta[14] pārskatīšanu, kas rada iespēju nodrošināt, ka visiem kritiskās infrastruktūras operatoriem ir aizliegts izmantot sistēmas ar attālinātas uzraudzības spējām, ko ražo augsta riska piegādātāji vai kuru ražošanā izmanto šādu piegādātāju licencētas tehnoloģijas;

69. uzskata, ka ir būtiski Komisijai uzņemties lielāku lomu ES ekonomiskās drošības nodrošināšanā atbilstīgi ES ekskluzīvajai kompetencei kopējās tirdzniecības politikas jomā saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 207. pantu; šajā sakarā norāda uz Ārvalstu subsīdiju regulu[15] kā spēcīgu un iedarbīgu ES līmeņa instrumentu, kas paredzēts iekšējā tirgus aizsardzībai pret izkropļojumiem, un uzsver tās būtisko atturošo vērtību; uzskata, ka ir ļoti svarīgi Komisijai būt galīgajai atbildīgai par ārvalstu tiešo

---

14 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/881 (2019. gada 17. aprīlis) par ENISA (Eiropas Savienības Kiberdrošības aģentūra) un par informācijas un komunikācijas tehnoloģiju kiberdrošības sertifikāciju, un ar ko atceļ Regulu (ES) Nr. 526/2013 (Kiberdrošības akts) (OV L 151, 7.6.2019., 15. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/881/oj).

15 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2022/2560 (2022. gada 14. decembris) par ārvalstu subsīdijām, kas izkropļo iekšējo tirgu (OV L 330, 23.12.2022., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2560/oj).

ieguldījumu atļaušanu vai aizliegšanu Savienībā gadījumos, kad tie rada ES mēroga ekonomiskās drošības riskus; brīdina, ka šādu lēmumu atstāšana dalībvalstu ziņā rada risku savstarpējai konkurencei pasliktināt visu iesaistīto pušu stāvokli, respektīvi, situāciju, kurā konkurence par ienākošajiem ieguldījumiem liktu atsevišķām dalībvalstīm apstiprināt darījumus, kas kaitē ES kopīgajām interesēm; aicina Komisiju pilnībā un apņēmīgi izmantot savas pilnvaras saskaņā ar Ārvalstu subsīdiju regulu, tostarp veicot *ex officio* izmeklēšanu, lai cīnītos ar jaunām apiešanas metodēm, piemēram, nodokļu pārcelšanu, kas izpaužas tā, ka eksportētāji iegādājas vai izveido ražotnes trešās valstīs vai ES, lai iegūtu jaunu preču izcelsmes vietu, tādējādi apejot spēkā esošos ES antidempinga vai antisubsidēšanas maksājumus, vai lai iegūtu monopolstāvokli ES tirgū;

70. uzsver, ka ekonomiskās drošības riski rodas arī tad, ja, veicot izejošos ieguldījumus, iedibinot stratēģiskās partnerības vai īstenojot korporatīvo pārstrukturēšanu, var nodot, attīstīt vai paplašināt sensitīvas tehnoloģijas, ražošanas spējas vai tehnisko zinātību ārpus ES, tostarp izmantojot investīcijas jaunās nozarēs, kopuzņēmumus, licencēšanas kārtību, līgumražošanu vai galveno pētniecības, izstrādes un ražošanas darbību pārvietošanu; vērš uzmanību uz to, ka šāda nodošana var vājināt ES ilgtermiņa rūpniecisko bāzi vai tehnoloģisko vadību;

71. pieņem zināšanai Komisijas ieteikumus par izejošajiem ieguldījumiem un uzsver nepieciešamību ES līmenī veidot vienotu izpratni par iespējamiem riskiem, ko rada ieguldījumi, partnerības vai uzņēmumu pārstrukturēšana; uzsver, cik svarīga ir mērķtiecīga, uz risku un pierādījumiem balstīta un samērīga pieeja, ko piemēro tikai skaidri noteiktiem un skaidri definētiem riskiem nolūkā izvairīties no netīšas ietekmes uz likumīgām saimnieciskām darbībām un nodrošināt, ka netiek apdraudēta Savienības konkurētspēja, inovācijas spēja vai leģitīma iesaiste globālajā ekonomikā; aicina Komisiju ierosināt izejošo ieguldījumu izvērtēšanas satvaru, kura mērķis būtu pēc iespējas ātrāk novērst kritisko tehnoloģiju pārvirzes riskus;

72. uzsver –, lai aizsargātu savu ekonomisko drošību, ES ir jāsaglabā efektīva kontrole, lēmumu pieņemšanas spēja, darbības autonomija vai stratēģiskā neaizstājamība attiecībā uz kritiski svarīgām tehnoloģijām, tostarp jo īpaši moderniem pusvadītājiem un mikroelektroniku, mākoņdatošanas un datu infrastruktūru, MI un augstas veiktspējas datošanu, kvantu tehnoloģijām, modernu robotiku, kosmosa un satelītu sistēmām, kiberdrošību un šifrēšanas tehnoloģijām, kā arī svarīgām ar enerģētiku saistītām tehnoloģijām, jo tās ir būtiski Eiropas tehnoloģiskās un ekonomiskās suverenitātes pīlāri; aicina Komisiju nodrošināt, lai ar ieguldījumiem saistītie riski šajās jomās tiktu novērtēti un risināti mērķtiecīgi un konfidenciāli;

73. uzsver, ka ES būtu pilnībā jāpiedalās jaunajās pusvadītāju koordinācijas sistēmās; uzsver, ka pašlaik ES šādos forumos nav pietiekami pārstāvēta, neraugoties uz dažu ES uzņēmumu stratēģisko lomu globālajās pusvadītāju piegādes ķēdēs;

74. uzsver, ka stratēģiski jutīgās nozarēs intelektuālais īpašums un rūpnieciskā zinātība ir galvenie stratēģiskie aktīvi, kuru kontrole un atrašanās vieta ir būtiska ES ekonomiskajai drošībai; uzsver, ka publiskajā atbalstā, lēmumos par iepirkumu un ārvalstu ieguldījumu atļaujās būtu jāiekļauj aizsardzības pasākumi, kas nodrošinātu, ka ES radītais vai izstrādātais kritiski svarīgais intelektuālais īpašums pēc būtības paliek ES un netiek nodots ārpus tās tādā veidā, kas apdraud ES tehnoloģisko līderību un rūpnieciskās spējas;

75. uzsver, ka ekonomiskās drošības riski var rasties arī pēc tam, kad ir veikts ieguldījums, un uzsver nepieciešamību efektīvi uzraudzīt un novērtēt norises pēc ieguldījumu veikšanas, tostarp pārvaldību, stratēģisku lēmumu pieņemšanu un kritiski svarīgu tehnoloģiju vai zinātības iespējamu nodošanu, lai nodrošinātu, ka ES ieguldījumu izvērtēšanas satvara mērķi tiek sasniegti pilnībā;

Ekonomiskā drošība nozaru politikas jomās

76. uzskata, ka jūras transporta ceļi, ostas un loģistikas pakalpojumi ir būtiski ekonomiskās drošības aktīvi, un uzsver, ka kuģošanas brīvības nodrošināšanai vajadzētu būt vienam no ES galvenajiem diplomātiskajiem un militārajiem mērķiem; aicina stiprināt ES līmeņa ārkārtas situāciju plānošanu un koordinētus sagatavotības mehānismus, lai risinātu ieilgušus traucējumus, kas ietekmē galvenos jūras kontrolpunktus, piemēram, Hormuza šaurumu;

77. aicina izveidot ES gaisa kravu noturības mehānismu pirmās nepieciešamības preču transportam (piemēram, medicīnas precēm, kritiski svarīgiem komponentiem), tostarp paredzot ātru kapacitātes mobilizāciju un vienkāršotas atļauju piešķiršanas procedūras krīzes periodos;

78. aicina īstenot stratēģisku pieeju dzelzceļa kravu pārvadājumu koridoriem, par prioritāti nosakot ES iekšējā kravu pārvadājumu tīkla stiprināšanu un integrāciju, lai pievērstos pašreizējām nepilnībām un problemātiskajiem posmiem, vienlaikus atbalstot arī diversificētus un noturīgus savienojumus ar trešām valstīm, tostarp maršrutos starp Eiropu un Āziju; uzsver, ka ir jāveic riska novērtējums attiecībā uz koridoru infrastruktūru, operatoriem un digitālajām sistēmām, kas palīdz nodrošināt dzelzceļa kravu pārvadājumus;

79. norāda, ka jūras apdrošināšanas prēmijas un riska klasifikācija krīzes situācijās var kļūt par *de facto* tirdzniecības šķēršļiem; aicina ES līmenī sadarboties ar apdrošinātājiem, klasificēšanas dalībniekiem un kuģniecības uzņēmumiem, lai nodrošinātu kritisko sūtījumu nepārtrauktību un novērstu manipulācijas, kas veiktas ar

piespiešanu;

80. aicina labāk izmantot nosūtīšanas un konteineru datus, lai atklātu piespiešanu, apiešanu un nelikumīgu novirzīšanu, tostarp uzlabot ES spēju identificēt sakarības neierastu maršrutu un neierastu pārkraušanas centru izmantošanā nolūkā izvairīties no sankcijām;

81. atzinīgi vērtē ES muitas kodeksa pārstrādāšanā paredzēto jauninājumu, proti, iespēju aktivizēt ES krīzes režīma muitas un robežu "ātro joslu" kritiski svarīgām izejvielām un pirmās nepieciešamības precēm, norāda, ka tā izmantojama lielu traucējumu gadījumos un ka ir paredzēti saskaņoti kritēriji, lai izvairītos no sadrumstalotības dalībvalstīs;

82. aicina stiprināt ES noturību pret globālās navigācijas satelītu sistēmas (*GNSS*) liela mēroga traucējumiem, tostarp signālu traucēšanu un viltošanu, kas ietekmē aviāciju, un norāda, ka tas būtu jādara, ieviešot rezerves navigācijas protokolus un drošas pozicionēšanas alternatīvas, kā arī stabilas atklāšanas un ietekmes mazināšanas sistēmas, tostarp attiecīgā gadījumā kritiski svarīgām operācijām nodrošinot MI atbalstītas spējas;

83. brīdina, ka atkārtoti dronu iebrukumi virs lielākajām Eiropas lidostām ir atklājuši nopietnu neaizsargātību Eiropas gaisa telpā un izraisījuši būtiskus gaisa satiksmes un kravu pārvadājumu maršrutu traucējumus; uzsver, ka tādas kritiskās infrastruktūras kā aviācijas mezgli aizsardzība ir uzskatāma par ekonomiskās drošības prioritāti, kam nepieciešami koordinēti ES līmeņa pasākumi kritiskās transporta infrastruktūras darbības traucējumu novēršanai;

84. uzsver, ka kritiskā energoinfrastruktūra, piemēram, sašķidrinātās dabasgāzes (*LNG*) termināļi, starpsavienojumi, krātuves vai elektrotīkli, ir uzskatāma par ekonomiskās drošības aktīviem, tāpēc ir pastiprināti jāuzrauga īpašumtiesības, kontrole un galvenie pakalpojumu sniedzēji, kā paredzēts pārskatītajā ĀTI izvērtēšanas regulā;

85. aicina izstrādāt mērķtiecīgu ES plānu, lai samazinātu augsta riska atkarību kodoldegvielas ciklā, tostarp aicina noteikt koordinētus diversifikācijas un ārkārtas iepirkuma protokolus;

86. norāda, ka nesenā plaša mēroga elektroenerģijas padeves pārtraukšana ES atklāja vājās vietas gan tīkla stabilitātē, gan digitālajās kontroles sistēmās, kas ir kritiskās energoinfrastruktūras pamatā, un radīja tūlītēju kaskādes veida ekonomisko ietekmi, atklājot paaugstinātas atkarības no trešām valstīm risku;

87. uzsver, ka ES datu centru jauda joprojām nav pietiekama, lai apmierinātu strauji augošo pieprasījumu pēc augstas veiktspējas un progresīvas datošanas, jo Eiropa nodrošina tikai aptuveni 15 % no globālās hipermērogu datu centru jaudas, savukārt Eiropas

pieprasījums procentuālā izteiksmē ik gadu pieaug ar divciparu skaitli;

88. uzsver, ka ir svarīgi uzlabot zemūdens kabeļu, sauszemes staciju un galveno interneta centrmezglu, kas ir stratēģiski aktīvi, īpašumtiesību un ekspluatācijas un uzturēšanas līgumu pārbaudi;

89. aicina nodrošināt mērķtiecīgu aizsardzību pret stratēģisku digitālo jaunuzņēmumu naidīgu iegādi, tostarp mazākuma akciju, konvertējamu instrumentu un intelektuālā īpašuma nodošanas mehānismu izvērtēšanu, vienlaikus nodrošinot pienācīgus augsta līmeņa kanālus ES ieguldījumiem;

90. ar bažām norāda, ka saskaņā ar otro ziņojumu par dalībvalstu progresu ES rīkkopas 5G drošībai īstenošanā 14 dalībvalstis vēl nav ieviesušas ierobežojumus attiecībā uz augsta riska piegādātājiem, radot būtisku neaizsargātību drošības jomā; atzinīgi vērtē uz risku balstīto pieeju un stingrāku izpildi, kas izklāstīta priekšlikumā pārskatīt Kiberdrošības aktu attiecībā uz augsta riska gadījumiem;

91. uzsver, ka, lai stiprinātu ES ekonomisko drošību, ir jāaizsargā ES uzņēmumi progresīvo tehnoloģiju jomā no piespiešanas un tie jāatbalsta, veicinot vienlīdzīgus konkurences apstākļus;

92. uzsver, ka ES digitālais tiesiskais regulējums ir tās suverenitātes pamatpīlārs; uzsver, ka šī regulējuma īstenošanu nedrīkst ietekmēt ārējs spiediens vai no tirdzniecības strīdiem izrietoši pretpasākumu draudi;

93. atzinīgi vērtē gaidāmos priekšlikumus par ES Kvantu aktu, Mākoņdatošanas un MI izstrādes aktu un Mikroshēmu akta pārskatīšanu; uzsver, ka šo priekšlikumu efektivitāte būs atkarīga no spēcīgas tirdzniecības un ieguldījumu dimensijas, tostarp pasākumiem ar mērķi atbalstīt izvēršanu un ieviešanu tirgū un atvieglot piekļuvi globālām vērtības ķēdēm, kā arī partnerībām ar līdzīgi domājošām valstīm;

94. atzīst, ka kritiski svarīgs zāļu trūkums ir ekonomiskās drošības vājā puse; aicina izmantot mērķtiecīgus tirdzniecības un iepirkuma instrumentus, lai ārkārtas situācijās nodrošinātu pirmās nepieciešamības zāļu, to aktīvo vielu un svarīgu izejmateriālu piegādes nepārtrauktību;

95. aicina prioritāri mazināt atkarību aktīvo farmaceitisko vielu un galveno prekursoru apgādē, ja ražošana ir koncentrēta un pastāv iespēja, ka tiks noteikti eksporta ierobežojumi, tostarp aicina diversificēt piegādes ķēdes;

96. aicina ES medicīnisko ierīču, *in vitro* medicīnisko ierīču un to galveno sastāvdaļu ražošanā kartēt un mazināt atkarību no viena avota un uzsver nepieciešamību īstenot mērķtiecīgu ražošanas

diversifikāciju un paplašināt vietējo ražošanu;

97. aicina nodrošināt uz risku balstītu aizsardzību veselības datu infrastruktūrai un mākoņpakalpojumiem, kas atbalsta veselības aprūpes sistēmas, tostarp nodrošināt nepārtrauktību un īstenot aizsardzības pasākumus pret naidīgu piekļuvi vai traucējumiem;

98. uzsver, ka viltotu medicīnas produktu plūsma no trešām valstīm iedragā drošību un sabiedrības uzticēšanos; aicina ciešāk sadarboties muitas noteikumu izpildes jomā, lai pastiprinātu Viltoto zāļu direktīvā noteiktās izsekojamības prasības[16];

99. uzsver, ka kapitāla tirgus savienības stiprināšana un pabeigšana un Eiropas privāto uzkrājumu mobilizēšana stratēģiskām nozarēm varētu samazināt paļaušanos uz ārējo finansējumu un nepieļaut kontroles zaudēšanu pār kritiski svarīgiem aktīviem un tehnoloģijām;

100. uzsver, ka finanšu ziņojumapmaiņas sistēmas, tostarp SWIFT, ir globālās finanšu sistēmas darbībai un ES ārējai tirdzniecībai kritiski svarīga infrastruktūra; norāda, ka pagātnes ģeopolitiskās spriedzes un sankciju režīmi ir parādījuši, ko nozīmē piekļuve šādām sistēmām; uzsver, cik svarīgi ir nodrošināt ES finanšu infrastruktūras noturību, autonomiju un juridisko noteiktību, tostarp nodrošinot aizsardzības pasākumus pret nepamatotu ārēju iejaukšanos vai traucējumiem, kas varētu ietekmēt saimnieciskās darbības nepārtrauktību;

VII. Daudzpusēja iesaiste un partnerības

101. atkārtoti apstiprina ES apņemšanos uzturēt uz noteikumiem balstītu daudzpusēju tirdzniecības sistēmu, kur PTO ir uzskatāma par visattīstītāko globālās savstarpējās ekonomiskās atkarības pārvaldības un ekonomiskās drošības risku novēršanas sistēmu paredzamā un nediskriminējošā veidā;

102. tomēr pauž nožēlu par to, ka PTO savā pašreizējā formā nenovērš asimetriju starp tās dalībvalstīm tirgus atvērtības un godīgas konkurences principu ievērošanas ziņā un ka tai ir disfunkcionāla strīdu izšķiršanas sistēma; uzsver, ka jēgpilna PTO reforma, tostarp pilnībā funkcionējošas strīdu izšķiršanas sistēmas atjaunošana, ir būtiska, lai novērstu sistēmiskos riskus, ierobežotu negodīgu praksi un nepieļautu tirdzniecības strīdu saasināšanos; atzīst, ka, laikposmā, kamēr šī reforma nav veikta, ES ir jāstiprina savas spējas rīkoties autonomi un efektīvi reaģēt uz ekonomiskās drošības riskiem, tarifu paaugstināšanos un savstarpīguma trūkumu attiecībā uz tirgus atvērtību; uzskata, ka ES jāuzņemas vadība līdzīgi

---

16 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2011/62/ES (2011. gada 8. jūnijs), ar ko Direktīvu 2001/83/EK par Kopienas kodeksu, kas attiecas uz cilvēkiem paredzētām zālēm, groza attiecībā uz to, kā novērst viltotu zāļu nokļūšanu legālas piegādes ķēdē (OV L 174, 1.7.2011., 74. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/62/oj).

domājošu vidējas nozīmes lielvaru koalīcijas izveidē ar skaidru satvaru kolektīvai reaģēšanai un savstarpējai palīdzībai ekonomiskās piespiešanas gadījumos;

103. ar interesi ņem vērā tirdzniecības un ekonomiskās drošības komisāra *Maroš Šefčovič* pausto nostāju par nepieciešamību atkārtoti izvērtēt vislielākās labvēlības režīma principu, ņemot vērā to, ka to dažas PTO dalībvalstis ir ievērojami palielinājušas savu globālās tirdzniecības daļu, vienlaikus saglabājot savu tirgu relatīvi slēgtu; aicina izvērtēt, kā vislielākās labvēlības režīma principā labāk atspoguļot pašreizējās tirdzniecības vides realitāti;

104. mudina veidot ciešāku un strukturētāku sadarbību ar uzticamiem partneriem un līdzīgi domājošām ekonomikām, lai veidotu noturības pret tirdzniecības un piegādes traucējumiem tīklojumu, tostarp izmantojot uzticamus kritiski svarīgu tehnoloģiju un infrastruktūras piegādātāju tīklus un to komplektācijā nepievēršoties tikai tehniskajai atbilstībai, bet ietverot arī uz pārvaldību balstītus ar tehniskiem aspektiem nesaistītus kritērijus, kuri novērš sistēmiskos riskus, ko rada piegādātāji ārvalstu ietekmē, kā arī izmantojot koordinētu sagatavotību, savstarpēja atbalsta pasākumus un krājumu veidošanu, reaģēšanu uz krīzēm un kritisko piegādes ķēžu aizsardzību papildinošas pieejas; aicina Komisiju nodrošināt, ka to partneru pieredze, kuri ir bijuši pakļauti ekonomiskās drošības riskiem, tiek sistemātiski atspoguļota ES ekonomiskās drošības novērtējumos, sagatavotības plānošanā un ārējā koordinācijā;

105. atzinīgi vērtē ekonomiskās drošības iniciatīvas, kas izstrādātas G7 ietvaros; aicina Komisiju nodrošināt, ka ES ir proaktīva un pamanāma loma šo iniciatīvu īstenošanā un turpmākos pasākumos, vienlaikus nodrošinot saskaņotību starp G7 saistībām un pašas ES ekonomiskās drošības instrumentu kopumu;

106. uzstāj, ka Parlamentam un jo īpaši tā Starptautiskās tirdzniecības komitejai ir izšķiroša nozīme ar ekonomisko drošību saistītu pasākumu, kas ietekmē tirdzniecību un ieguldījumus, demokrātiskajā kontrolē, tostarp visos to izstrādes, īstenošanas un pārskatīšanas posmos, lai nodrošinātu pārredzamību, pārskatatbildību un uz informāciju balstītu parlamentāro uzraudzību; aicina Komisiju nodrošināt Starptautiskās tirdzniecības komitejai piekļuvi visiem attiecīgajiem dokumentiem, kas saistīti ar ekonomiskās drošības stratēģijas īstenošanu, saskaņā ar iestāžu paraugpraksi attiecībā uz piekļuvi dokumentiem; aicina Starptautiskās tirdzniecības komiteju iekļaut ekonomiskās drošības tīklā, kas ierosināts 2025. gada 3. decembra kopīgajā paziņojumā; uzsver nepieciešamību uzturēt regulāru strukturētu dialogu ar Parlamentu par ekonomiskās drošības prioritātēm, riskiem un risku mazināšanas stratēģijām;

107. aicina Komisiju ierosināt institucionālu un pārvaldības satvaru, kas ļautu izstrādāt un īstenot visaptverošu ekonomiskās drošības

stratēģiju kopā ar Parlamentu un Padomi, kā arī visām citām attiecīgajām publiskā un privātā sektora ieinteresētajām personām;

°

° °

108. uzdod priekšsēdētājai šo rezolūciju nosūtīt Padomei, Komisijas priekšsēdētājas vietniecei / Savienības Augstajai pārstāvei ārlietās un drošības politikas jautājumos, Komisijai un dalībvalstu valdībām un parlamentiem.